

Na temat przemocy seksualnej krążą rozmaite mity - np. badanie Komisji Europejskiej z 2016 roku pokazało, że według 27% mieszkańców UE istnieją okoliczności, które usprawiedliwiają seks bez zgody drugiej osoby, jak np. upojenie alkoholowe ofiary czy skąpy ubiór. Pomocna w wyjaśnieniu zjawiska mitów na temat zgwałceń może być teoria usprawiedliwiania systemu, według której stereotypy (w tym właśnie mity na temat zgwałceń) są odpowiedzią na potrzebę utwierdzenia się w przekonaniu, że system, w którym żyjemy, jest słuszny i sprawiedliwy, a w konsekwencji pomagają zmniejszyć frustrację wywołaną niemożnością jego zmiany.

Badania pokazują, że ofiary o niskim statusie społeczno-ekonomicznym są częściej postrzegane jako współodpowiedzialne za to, co je spotkało, natomiast sprawcy o wysokim statusie społeczno-ekonomicznym częściej są usprawiedliwiani. Wiemy też, że częściej obwiniane są ofiary, których doświadczenia nie wpisują się w stereotyp “prawdziwego gwałtu”, np. te, które znały wcześniej sprawcę. Zjawisko to występuje nie tylko w populacji ogólnej, ale także wśród policjantów i prawników.

Zdecydowana większość badań nad zniekształceniami poznawczymi dotyczącymi przemocy seksualnej została zrealizowana za pomocą kwestionariuszy, nie wiemy zatem, w jakim stopniu to zjawisko przekłada się na pracę wymiaru sprawiedliwości. Dlatego w badaniu 1 chcielibyśmy dokonać analizy akt spraw sądowych dotyczących zgwałceń, by sprawdzić, czy surowość wyroków jest powiązana z takimi czynnikami, jak np. status społeczno-ekonomiczny sprawcy, status społeczno-ekonomiczny ofiary, wcześniejsza znajomość ofiary i sprawcy, upojenie alkoholowe ofiary i sprawcy. W badaniu 2 chcielibyśmy sprawdzić, czy powiązanie między tymi czynnikami a postrzeganiem zgwałcenia jest zależne od usprawiedliwiania systemu, płci i wieku. Chcielibyśmy w tym celu porównać sędziów i studentów prawa. W badaniu 3 chcielibyśmy sprawdzić, czy przekonania na temat zgwałceń u sędziów są powiązane z usprawiedliwianiem systemu oraz z codziennym funkcjonowaniem, m.in. objawami wypalenia zawodowego. Projekt pozwoli lepiej zrozumieć, od czego zależy postrzeganie ofiar zgwałceń przez osoby pracujące dla wymiaru sprawiedliwości i jaka jest funkcja zniekształceń poznawczych dotyczących przestępstw seksualnych.